

leto kaj malo »dolarjev« došlo iz Amerike, pač pa dosti tožeb in »greveng«.

»Bode pa za naprej zopet bolje«, tolažijo se »Amerikanci«. Vendar to upanje zavisno je od toliko okolščin, da se nanje za gotovo ne dá zidati. Premislimo glavni vzrok, ki je v severni Ameriki sploh pomanjšal plačo od dela, ta je preveliko število ljudij, ki se zadnjič za delo kar trgajo. Seveda delavec, prišedši enkrat tako daleč, ne more navadno več nazaj domov, torej se »udinja« in sili. Vsled tega »udinjanja« pa se plača niža in krči. Tudi rudniki, premogokopi in druga ogromna dela navadno le od začetka potrebujejo mnogo delavcev, pozneje jih dosti nadomestujejo stroji. Vidi se, da bode Amerika enkrat zadosti obljudena, potem se ne bo od ondi križem sveta povpraševalo po delavcih in ti »priseljenci« skušali bodo za njih britko resnico: Ljubo doma, kdor ga ima!

Pohorski.

Cerkvene zadeve.

Prelat Fran Kosar.

(Dalje.)

Ko je Slomšek l. 1860. ob času misijona ustanovil v Mariboru družbo gospá, izročil je vodstvo družbe Kosarju. Pokojnik ostal je do svoje smrti verni voditelj in dobri oče družbe izvzemši kratka leta, ko je bil dekan na Kozjem. Družbi gospá daroval je Kosar mnogo časa in ljubezni, toda ni trgal vselej sladkega grozdja, katerega je pričakoval, pač pa se mu je čestokrat užalilo lice, kadar je moral pokusiti viniko, katero mu je družba rodila. Vendar bila je njegova ponižna duša zadovoljna in Bogu hvaležna za vsak še tako pičli uspeh. Dobro namreč pomnimo, kako gorečo je pridigal v stolnici, kakor bi bila vsa cerkev polna gospá, katerih večsih še deset ni bilo prisotnih. V njegovo čast moramo tudi reči, da je ves čas vstrajno in s potrpljenjem angelja pobijal v zasebnem razgovarjanju krive nazore gospá, katerih so se napile iz nevernih in liberalnih časnikov, in da je velikodušno prenašal vse njihove slabosti. Vedno jih je opominjal, naj so po izgledu Marijinem v veselih dneh, kakor v žalostnih urah zveste služabnice božje. »Ako bi te utegnil obiskati nebeški angelj in tebi in tvoji rodbini oznaniti samo veselje, in čast in blaženost, ni res, ta čas bi ti, ljuba gospa, rada djala: Jaz sem dekla Gospodova, naj se le vse tako zgodi! Ako bi pa prišel angelj z Oljske gore in bi ti ponujal kupo trpljenja, bi-li tudi tega voljno sprejela ter rekla: Glej, dekla sem Gospodova?«

Že parkrat imenovali smo Kosarja špirituala ali duhovnega voditelja ne le domače škofije nego tudi slovenskega ljudstva sploh. Zdaj nam gre to dokazati.

V spomladi l. 1867 ga vabi krški knezoškof¹⁾ v Celovec, naj ondi vodi v jeseni duhovne vaje za mašnike. »Odkar sem slišal vašo pridigo o zveličanem Kaniziju,²⁾ vedno gojim željo v svojem srcu, naj svojim duhovnikom napravim to veselje, da prav vas povabim za voditelja letošnjih duhovnih vaj. Uslišite gotovo mojo prošnjo in storite meni in mnogoterim svojim prijateljem to veselje.« To povabilo je pač merodajen dokaz, kako je Kosarjeva beseda slovela po vsej slovenski strani.

V jeseni zbralo se je v semeniški kapelici v Celovcu nečuvveno dosti mašnikov k duhovnim vajam. »Moja duša poveljuje Gospoda, in duh moj se je oveselil v Bogu, Izveličarju mojem!« — tako je pozdravil Kosar zbrane duhovnike. »Ne poznam

vrednejših in priličnejših besed, s katerimi bi pričel te duhovne vaje, kakor ravno te besede blažene Device Marije. Resnično, neizvedljiva so pota Gospodova! Premišljevanje teh čudnih božjih naredb namreč vzbuja v tem trenutku v mojem srcu čute svetega čuda in ponižne zahvale, in giblje dušo mojo, da vesela poje »Magnifikat!« — Ko sem pred 25 leti kot neskušen in boječ dijak prvokrat prestopil prag tega semenišča, in ko sem potem cela štiri leta v tej kapelici opravljal svoje pobožnosti, izvajajoč in utrjujoč svoj novi poklic, in ko sem se slednjič pred 21 leti tužnim srcem poslavljaj od te hiše in od mnogih predragih mi prijateljev mojih mladih dnij: Kako bi takrat mogel le slutiti, da za 21 let zopet dojdem v to hišo in to kapelico, ne sicer, da se kakti novinec udeležim duhovnih vaj, dasiravno bil bi jih — to Bog vé — potreben, nego da zdaj sam v tako odličnem zboru duhovnikov, v katerem je zastopana cela stárodavna in slavnoznana škofija, nastopim kot učenik vaš, častivredni bratje, in kot voditelj v previsokem in prevažnem poslu. Resnično, neizvedljiva so pota božja! — In če še končno pomislim, kako prav tisti, ki je bil prvi moj ljubezniv in blag voditelj na potu duhovskega poklica, vaš prečastiti višji pastir namreč, zdaj kliče učenca svojega ter mu izroča tako častni posel, tedaj pač lahko razumete, da se moje srce čudom čudi in da se raduje moja duša ter vesela prepeva: »Poveljuj moja duša Gospoda, . . . ker mi je storil velike reči, ki je mogočen in je sveto njegovo ime;« »ki iz blata dviguje siromaka, da ga posaja med kneze.« — Kakor sta se torej nekdanj s to pesmijo »magnifikat« prepobožno in preveselo pozdravili Marija in Elizabet, prav tako, častivredni bratje, pozdravljam jaz z globoko ganjenim in ljubezni polnim srcem vas v tej uri, ter prosim, da tudi vi mene ljubeznivo in gostoljubno v svoji sredini sprejeti blagovolite. — Ko smo se zdaj pristrčno pozdravili, spodobi se, da se nemudoma lotimo prevažnega dela.

Kosar je vodil eksercicije tako izvrstno in duhovito, da poslušalcev ni le zadovoljil nego tudi iznenadil, in da odlični krški duhovniki še dandanešnji zatrjujejo, da doslej Kosarja še nobeden voditelj duhovnih vaj ni dosegel, a še manje prekosil. Zato pa ga isti knezoškof krški že l. 1870. zopet zove v Celovec za voditelja duhovnih vaj. »Že zopet — tako piše škof — imam prošnjo do vas, preč. gospod dekan, toda z izrečnim pogojem, da mi jo brezobzirno odrečete, če bi vam bila nadležna. Itak lahko pogodite, kaj imam na srcu, ker dobro veste, kako navdušeno in hvaležno je sprejelo moje duhovstvo vaše duhovne vaje l. 1867. Celo suhoparni značaji, katerim bi jaz nikdar ne prisojal take sodbe, rekali so mi naravnost: Če ta pride vodit vaj, moram biti zraven, naj velja, kar drago.«

Kosar sprejme prijazno povabilo, in uspeh njegove besede bil je še večji, kakor pred tremi leti. Krški škof ga potlej še večkrat vabi, toda Kosar iz raznih razlogov, katerih pa tukaj ne moremo razpravljati, njegovim željam ne more več ustreči.

Gospodarske stvari.

Kompóst.

(Dalje.)

Pa ne samo za dušec moramo skrbeti v kompostu. Rastline zahtevajo od zemlje tudi še fosforove kisline in pa kalija in sicer v nekakem razmerju, ki je odvisno od množine dušca in od množine raztopne fosforove kisline in kalija v zemlji, potem pa tudi od zmož-

¹⁾ Valentin Wiery.

²⁾ V St. Andražu l. 1864.